

**Preken på avskjedsgudstjeneste i Hamar domkirke
søndag 23.oktober 2022
Matt 18, 1-11**

«Hun holdt en kort og hyggelig andakt på bygdemålet»

Slik stod det i lokalavisa da jeg ble ordinert for 40 år siden.
Dialekta har jeg holdt på, og jeg har prøvd å formidle evangeliets livgivende åpenhet.

Jeg opplever at åpenheten har blitt større. Da tenker jeg på at her i Hamar domkirke ble den første kvinnebiskop i Norden vigsla og at kirkas stemme på 1990-tallet var viktig i kampen mot apartheid i Sør-Afrika.

Kirka tar stadig oppgjør med tankegods som har holdt grupper av mennesker nede. Det være seg det samiske, mennesker med lhbt+ identitet eller jøder og jødedom.

Skal vi holde på evangeliets livgivende åpenhet, må vi redusere grensene vi setter mellom oss.

Også disiplene er opptatt av forskjellene mellom folk. De spør: «Hvem er den største i himmelriket?»

Disiplene ble nok overrasket da Jesus satte et lite barn midt blant dem. Barn ble ikke uten videre ansett som fullverdige mennesker. Det Jesus gjør er nytt og uventa ut ifra hva som var vanlig.

I Jesus sitt svar til disiplene og det han gjør, ser vi konturene av det dobbelte kjærlighetsbudet – å elske Gud av hele sitt hjerte, og sin neste som seg selv

I vår tid har vi heldigvis blitt mer oppmerksomme på barnas utvikling og egenverdi. Et interessant forskningsfunn i barneteologien er at hvis barn får gå fritt i kirkerommet, samler de seg gjerne intuitivt i det som er sentrum av kirka, ved alterpartiet som representerer guds nærværet.

Kan en av grunnene til dette være uttrykt her på venstre side på alterbildet som Henrik Sørensen kalte «verdensmiseren»? Barnet som mor bærer, strekker seg opp mot korset for å motta trøst og hjelp. Jeg tenker det viser Jesus sin sterke tilknytning til barna, til de minste og mest sårbare. Han som sier:

La de små barna komme til meg, og hindre dem ikke.

Jesus og barna har blitt et viktig bilde på hvem Jesus er. Flere altertavler i Hamar bispedømme fremstiller Jesus og barna. Slik er det eksempelvis i Skute kirke og i Grue Finnskog kirke finner vi «Jesus og barnet». I Holøydalen kirke har kunstner

Søren Steen-Johnsen latt Jesus være omgitt av barna midt i fjellheimen. Jesus er den gode hyrden for barna, og den største i himmelriket er barna.

På den måten får vi innblikk i det vesentlige i menneskeverdet, hva som virkelig betyr noe. Denne dimensjonen ved evangeliet tror jeg mange kjenner igjen. Hvem har ikke sett inn i øynene til et nyfødt barn og undret seg over hvordan dette er mulig? Ja, i et barns øyne kan en nærmest skue hele meningen med livet.

Nyfødte trenger omsorg og nærhet, er avhengig av andre slik vi egentlig er hele livet. I TV-aksjonen til Leger uten grenser kan vi vise nestekjærlighet og bidra til livreddende helsehjelp og medisiner til mennesker som trenger det mest.

Dagens tekst har et alvor i seg. Jesus ordlegger seg skarpt og sier ve det mennesket som vil skade disse små! Han er tydelig på offerets side og tar oppgjør med alle som krenker menneskeverdet. Dette styrker mot på livet og gir håp!

Kanskje skvetter vi av Jesus sin ordbruk?

Det Jesus gjør er å vise oss hvordan vi kan stå opp mot verdens urett.

Til å bruke de arenaene vi er på for å løfte frem vår motstand mot uretten..

Dette gjorde Kirkemøtet nylig gjennom sin uttalelse om krigen i Ukraina. Hør bare på dette:

«Angrepet på Ukraina er en hån mot de kristne og humanistiske verdiene Europa er tuftet på. Krigens råskap er synd mot mennesker og opprør mot Guds vilje. Kirkemøtet reagerer sterkt på de løgner som nærer krigen og alle former for politisk og religiøs retorikk som brukes til å spre hat og undergrave fellesskap.»

Jesus snakker om forførelser og verden som lokker til fall. Hva er dagens forførelser?

I lys av krigen i Ukraina og demokratiets tilbakegang flere steder i verden, må vi kunne si at løgn er en av de sterkeste forførelsene. Det skjer ved å tale usant og spre rykter og propaganda. Slikt har skjedd før også. Men, gjennom nye kommunikasjonskanaler er omfanget blitt enormt og en slipper unna løgn ved å manipulere og unnvike sannheten.

Det som taper på at sannheten forvitrer, er menneskeverdet.

Evangeliet om Jesus Kristus skal løftes inn i en verden som sårt trenger det.

For å lykkes må vi som kirke også se innover og være årvåkne.

Jeg må si jeg blir forferdet når unge Kirkemøtedelegater opplever å høre at de ikke skal arve Guds rike på grunn av sin lhbt+ legning. Slik kan vi ikke ha det!

Snart kommer rapporten fra Sannhets og forsoningskommisjonen, med mandat til å granske fornorskningspolitikken og den uretten som er begått ovenfor samer, kvener,

skogfinner og norskfinner. Gjennom dette arbeidet vil vårt norske selvilde bli utfordret.

Den norske kirke vil også få beskrevet en vond sannhet om at evangeliet ikke ble etterlevd og at en slik har bidratt til undertrykkelse og utenforskap.

I forsoning er sannhet et sentralt begrep. Det fordrer ærlighet og erkjennelse på hva som gikk galt og det fordrer dialog, tillitsbygging og oppgjør.

Når vi retter blikket mot nasjonaljubileet for slaget på Stiklestad i 2030 må vi stå sammen om å skape fellesskap og forbygge utenforkulturer.

«Den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg»

Jesus plasserer seg på barnas side, sammen med de minste.
Det er et håpsutsagn.

Det radikale med Jesu budskap er viktig å kjempe for!

Vi har en Gud som forstår hvordan det er å føle seg liten og utsatt. Å følge Jesus er derfor å kjempe for menneskeverd, kjærlighet og mangfold og være tydelig når det trengs. Og alltid møte de som søker kirka på den måten Jesus så og møtte mennesker.

Å være forsvarer av det sårbare koster noe. Innimellom oppleves det som en umulig oppgave. Men nettopp i møte med den erfaringa, er evangeliets livgivende åpenhet en kilde til styrke!

Menneskesønnen har kommet for å berge de bortkomne.

Gjennom 40 år som prest, og 16 år av disse som biskop i Hamar bispedømme, har jeg fått se store endringer. Kirka er blitt mer åpen, og flere har kunnet finne sin plass her. Dette er jeg glad for, og jeg er fylt av forventninger til hvordan kirken fremover vil plassere seg.

Jesus Kristus som ledestjerne og lys i verden, inviterer til stadig å ha tillit til at tro, håp og kjærlighet vil bære oss i dag, i morgen og videre inn i evigheten.

Ære være Faderen, Sønnen og Den hellige ånd,
vår Skaper, Frigjører og Livgiver,
som var er og blir, en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.

1 Nettopp da kom disiplene og spurte Jesus: «Hvem er den største i himmelriket?» 2 Da kalte han til seg et lite barn, stilte det midt iblant dem 3 og sa: «Sannelig, jeg sier dere: Uten at dere vender om og blir som barn, kommer dere ikke inn i himmelriket. 4 Den som gjør seg selv liten som dette barnet, han er den største i himmelriket.

5 Og den som tar imot et slikt lite barn i mitt navn, tar imot meg. 6 Men den som lokker til fall en av disse små som tror på meg, han var bedre tjent med å få en kvernstein hengt om halsen og bli senket i havets dyp.

7 Ve denne verden som lokker til fall! Forførelsene må komme, men ve det mennesket som de kommer fra!

8 Om hånden eller foten din lokker deg til fall, så hugg den av og kast den fra deg! Det er bedre for deg å gå lemlestet eller halt inn til livet enn å ha begge hender eller begge føtter og bli kastet i den evige ild. 9 Og om øyet ditt lokker deg til fall, så riv det ut og kast det fra deg! Det er bedre for deg å gå enøyd inn til livet enn å ha begge øyne og kastes i helvetes ild. 10 Pass dere for å forakte en eneste av disse små! For jeg sier dere: De har sine engler i himmelen som alltid ser min himmelske Fars ansikt. 11 *Menneskesønnen er jo kommet for å berge de bortkomne. •

Matt 18,1-11